

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра менеджменту охорони здоров'я

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

02 вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 053 «Психологія»

Освітньо-професійна програма: Практична психологія

Одеса - 2024

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Практична психологія» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 8 від 24 квітня 2024 року).

Розробники:

завідувач кафедри, к.економ.н., доц. Рудінська Олена Володимирівна

доцент кафедри, к.іст.н., доц. Дружкова Ірина Сергіївна

доцент кафедри, к.економ.н., доц. Кусик Наталія Львівна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту охорони здоров'я
Протокол № 1 від 26.08.2024 р.

Завідувач кафедри

Олена РУДІНСЬКА

Погоджено із гарантом ОПП

Євген ОПРЯ

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з гуманітарних дисциплін
ОНМедУ

Протокол № 1 від 27.08.2024 р.

Голова предметної циклової методичної комісії з гуманітарних дисциплін ОНМедУ

Володимир ХАНЖИ

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість: Кредитів: 3 Годин: 90	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність (053 «Психологія» Рівень вищої освіти другий (магістерський)	Денна, заочна форма навчання
		Вибіркова дисципліна
		Рік підготовки: 1
		Семестр: II
		Лекції (12 год. – денне; 4 год. заочне)
		Семінарські (0 год.)
		Практичні (24 год. – денне, 6 год. - заочне)
		Лабораторні (0 год.)
		Самостійна робота (54 год. – денне, 80 год. – заочне)
		у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)
		Форма підсумкового контролю – залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: Формування системи теоретичних знань і практичних навичок з питань управління інтелектуальною власністю, розвиток здатності ефективно організовувати та реалізовувати управлінські функції в сфері інтелектуальної власності, оволодіння основами правового регулювання, методами захисту та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, а також формування етичної та професійної відповідальності у цій сфері.

Завдання:

1. Отримання ґрунтовних знань про сутність, значення та правові основи інтелектуальної власності, її види та функції у сучасній економіці.
2. Формування здатності аналізувати національне та міжнародне законодавство з питань захисту інтелектуальної власності.
3. Розвиток умінь визначати, створювати, оформлювати та захищати об'єкти інтелектуальної власності відповідно до чинного законодавства.
4. Формування компетенцій у сфері комерціалізації інтелектуальної власності, включаючи ліцензування, франчайзинг, передачу прав та інші способи економічної реалізації.
5. Розвиток навичок оцінки вартості об'єктів інтелектуальної власності та аналізу їх економічної доцільності.
6. Оволодіння практичними знаннями щодо управління портфелем інтелектуальної власності підприємства, забезпечення інноваційного розвитку та конкурентоспроможності.
7. Формування етичної відповідальності в управлінні інтелектуальною власністю, включаючи забезпечення дотримання авторських прав і боротьбу з піратством.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Інтегральної компетентності: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері психології або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.

Загальних (ЗК):

- ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї та приймати обґрунтовані рішення (креативність).
- ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 5. Цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність.
- ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК 11. Здатність до самоосвіти та саморозвитку.

Спеціальних (СК):

- СК 1. Здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.
- СК 2. Самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.
- СК 9. Дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
- СК 10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
- ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.
- ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
- ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати:

- Основні поняття інтелектуальної власності, її види, значення та правову природу.
- Національне та міжнародне законодавство у сфері інтелектуальної власності.
- Етапи створення, оформлення та реєстрації об'єктів інтелектуальної власності.
- Особливості комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, включаючи ліцензування, передачу прав та франчайзинг.
- Методи оцінки вартості об'єктів інтелектуальної власності та аналізу їх ефективності.
- Принципи захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, включаючи боротьбу з порушеннями та піратством.
- Етичні норми та професійні вимоги в управлінні інтелектуальною власністю.

Вміти:

- Аналізувати національне та міжнародне законодавство з питань захисту інтелектуальної власності.
- Визначати, створювати та оформлювати об'єкти інтелектуальної власності відповідно до чинних нормативно-правових актів.
- Розробляти стратегії комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, зокрема через укладання ліцензійних договорів та франчайзингових угод.
- Здійснювати оцінку вартості об'єктів інтелектуальної власності та оцінювати їх інноваційний та економічний потенціал.
- Організовувати процес управління інтелектуальною власністю на підприємстві, включаючи створення, захист та використання портфеля об'єктів.
- Застосовувати методи захисту інтелектуальної власності, включаючи юридичні дії та заходи з протидії піратству.
- Розв'язувати етичні питання у сфері інтелектуальної власності, дотримуючись принципів чесності та професійної відповідальності.

Демонструвати:

- Вміння ефективно управляти процесами створення, реєстрації та захисту об'єктів інтелектуальної власності.
- Здатність до аналізу ринкових тенденцій та оцінки інноваційного потенціалу об'єктів інтелектуальної власності.
- Навички розробки та впровадження стратегій комерціалізації інтелектуальної власності в умовах конкурентного середовища.
- Вміння дотримуватися етичних норм у процесі управління інтелектуальною власністю, поважаючи права власників та забезпечуючи конфіденційність інформації.
- Здатність до безперервного професійного розвитку, самовдосконалення та вивчення сучасних тенденцій у сфері інтелектуальної власності.

3. Зміст навчальної дисципліни**Тема 1. Вступ до управління інтелектуальною власністю**

Поняття та види інтелектуальної власності (ІВ). Значення ІВ у сучасній економіці. Нормативно-правова база управління ІВ. Основні принципи та концепції управління ІВ. Роль державних та міжнародних організацій у сфері ІВ

Тема 2. Патентування та авторське право

Поняття патенту та патентного права. Процедура отримання патенту. Патентний пошук та аналіз. Авторське право: поняття та основні положення. Захист прав авторів та виконавців

Тема 3. Торговельні марки та комерційні таємниці

Поняття торговельної марки (ТМ) та її роль у бізнесі. Процедура реєстрації ТМ. Захист прав на ТМ. Поняття комерційної таємниці та її захист. Управління конфіденційною інформацією

Тема 4. Ліцензування та передача технологій

Основи ліцензування ІВ. Види ліцензійних угод. Процедури та стратегії передачі технологій. Оцінка вартості ІВ та ліцензій. Управління ліцензійними портфелями.

Тема 5. Управління правами інтелектуальної власності в організаціях

Розробка та впровадження політик управління ІВ. Стратегічне управління ІВ у бізнесі. Оцінка та аудит активів ІВ. Захист прав ІВ у комерційних угодах. Роль ІВ у розвитку інновацій та конкурентоспроможності організації.

Тема 6. Захист та правозастосування інтелектуальної власності

Механізми захисту прав ІВ. Розгляд спорів та врегулювання конфліктів у сфері ІВ. Юридичні аспекти порушення прав ІВ. Практика судового захисту ІВ. Міжнародні аспекти захисту ІВ та вирішення транскордонних спорів.

4. Структура навчальної дисципліни*Денна форма навчання*

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРС
Тема 1. Вступ до управління інтелектуальною власністю	8	2		2		4
Тема 2. Патентування та авторське право	18	2		6		10
Тема 3. Торговельні марки та комерційні	18	2		6		10

таємниці						
Тема 4. Ліцензування та передача технологій	14	2		2		10
Тема 5. Управління правами інтелектуальної власності в організаціях	16	2		4		10
Тема 6. Захист та правозастосування інтелектуальної власності	16	2		4		10
Усього годин	90	12	0	24		54

Заочна форма навчання

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРС
Тема 1. Вступ до управління інтелектуальною власністю	10	0		-		10
Тема 2. Патентування та авторське право	24	2		2		20
Тема 3. Торговельні марки та комерційні таємниці	12	2		2		10
Тема 4. Ліцензування та передача технологій	10	0		-		10
Тема 5. Управління правами інтелектуальної власності в організаціях	24			2		20
Тема 6. Захист та правозастосування інтелектуальної власності	10	0		-		10
Усього годин	90	4		6		80

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кіл-ть годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Тема 1. Вступ до управління інтелектуальною власністю	2	0
2.	Тема 2. Патентування та авторське право	2	2
3.	Тема 3. Торговельні марки та комерційні таємниці	2	0
4.	Тема 4. Ліцензування та передача технологій	2	0
5.	Тема 5. Управління правами інтелектуальної власності в організаціях	2	
6.	Тема 6. Захист та правозастосування інтелектуальної власності	2	0
Разом		12	6

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені

5.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кіл-ть годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Тема 1. Вступ до управління інтелектуальною власністю	2	-
2.	Тема 2. Патентування та авторське право	6	2
3.	Тема 3. Торговельні марки та комерційні таємниці	6	2
4.	Тема 4. Ліцензування та передача технологій	2	-
5.	Тема 5. Управління правами інтелектуальної власності в організаціях	4	2
6.	Тема 6. Захист та правозастосування інтелектуальної власності	4	-
Разом		24	6

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№	Назва теми	Кіл-ть годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Тема 1. Вступ до управління інтелектуальною власністю	4	10
2.	Тема 2. Патентування та авторське право	10	20
3.	Тема 3. Торговельні марки та комерційні таємниці	10	10
4.	Тема 4. Ліцензування та передача технологій	10	10
5.	Тема 5. Управління правами інтелектуальної власності в організаціях	10	20
6.	Тема 6. Захист та правозастосування інтелектуальної власності	10	10
Разом		54	80

7. Методи навчання

Семінарські заняття.

- словесні методи. бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи. ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації);
- практичні методи. виконання тестових завдань..

Практичні заняття.

- наочні методи. ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації);
- практичні методи. виконання тестових завдань, вирішення ситуаційних завдань.

Самостійна робота.

- самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль.

- усний контроль, індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми;
- письмовий контроль, оцінювання розв'язання ситуаційних завдань за відповідними темами, оцінювання виконання індивідуальних завдань за змістовими модулями;
- тестовий контроль, оцінювання виконання тестових завдань за темами.

Підсумковий контроль. залік.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті.

1. Оцінка теоретичних знань за темою заняття.
 - методи. оцінювання виконання тестових завдань за відповідною темою
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
2. Оцінка практичних навичок з теми заняття.
 - методи. оцінювання розв'язання ситуаційних завдань (в т.ч. розрахункових) за відповідною темою
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; наводить доцільні практичні приклади. Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані. Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну креативну думку з теми завдання, демонструє творче мислення.
Добре «4»	Здобувач бере участь у практичному занятті; висловлює власну думку з розв'язання практичних ситуацій. Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях. Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірної інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач іноді бере участь в практичному занятті; показує пасивну роботу на практичних заняттях. Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях. Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань, невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.
Незадовільно «2»	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає. Тестування не виконано. Ситуаційне завдання не виконано.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав

індивідуальні завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Здобувачі заочної форми навчання допускаються до участі в екзаменаційній сесії, якщо вони не мають заборгованості за попередній семестр і до початку екзаменаційної сесії виконали види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни (виконання індивідуального завдання).

Залік здійснюється на останньому занятті до початку екзаменаційної сесії – при стрічковій системі навчання, на останньому занятті – при цикловій системі навчання.

Оцінка за залік є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з одним десятковим знаком після коми.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Отриманий середній бал за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертується з традиційної чотирибальної шкали у бали за 200-бальною шкалою, як наведено у таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну шкалу

Традиційна чотирибальна шкала	Багатобальна 200-бальна шкала
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння освітньої компоненти. Конвертація традиційної оцінки (середній бал за навчальну дисципліну) в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету.

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус
- Методична розробка з навчальної дисципліни
- Мультимедійні презентації
- Ситуаційні завдання (в т.ч. розрахункові) за темами дисципліни
- Тестові завдання за темами дисципліни

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Дайте визначення поняття «інтелектуальна власність» та її основних видів.
2. Охарактеризуйте історичний розвиток правової охорони інтелектуальної власності.
3. Розкрийте сутність національного законодавства України у сфері інтелектуальної власності.
4. Назвіть основні міжнародні договори у сфері захисту інтелектуальної власності та їх значення.
5. Опишіть процес реєстрації авторського права та суміжних прав.
6. Що таке промислова власність? Охарактеризуйте її основні складові.
7. Охарактеризуйте процес реєстрації торговельних марок: етапи, вимоги, строки.
8. Поясніть, як здійснюється правова охорона винаходів, корисних моделей та

промислових зразків.

9. Дайте характеристику географічним зазначенням як об'єкту інтелектуальної власності.
10. Опишіть поняття та види патентів. Яка їхня роль в інноваційній діяльності?
11. Визначте особливості правового захисту комерційної таємниці.
12. Що таке ліцензування об'єктів інтелектуальної власності? Охарактеризуйте його види.
13. Поясніть основи укладання договорів на передачу прав інтелектуальної власності.
14. Опишіть процедуру оцінки вартості об'єктів інтелектуальної власності.
15. Охарактеризуйте комерціалізацію інтелектуальної власності: етапи та основні інструменти.
16. Які методи та механізми захисту прав на інтелектуальну власність існують?
17. Опишіть види порушень прав інтелектуальної власності та юридичні способи боротьби з ними.
18. Що таке піратство у сфері інтелектуальної власності? Як з ним боротися?
19. Визначте основи організації управління портфелем об'єктів інтелектуальної власності на підприємстві.
20. Як оцінюється інноваційний потенціал об'єктів інтелектуальної власності?
21. Поясніть роль інтелектуальної власності у розвитку конкурентоспроможності підприємства.
22. Які етичні питання виникають у сфері управління інтелектуальною власністю? Як їх вирішувати?
23. Розкрийте особливості управління інтелектуальною власністю в умовах міжнародного співробітництва.
24. Охарактеризуйте сучасні тенденції у сфері інтелектуальної власності в Україні та світі.
25. Поясніть значення безперервного професійного розвитку у сфері управління інтелектуальною власністю.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність: навч. посібник / За заг ред канд. юрид. наук, доц. НестерцовоїСобакарь О.В. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 140с.
2. Зеров К.О. Особливості захисту авторських прав на твори, розміщені в мережі інтернет. Нац. акад. прав. наук України, НДІ інтелект. власності. Київ : Інтерсервіс, 2018. 219 с.
3. Інтелектуальна власність. Підручник. Л.М. Попова., А.В. Хромов, І.В. Шуба: Харків, «Федорко», 2021, с. 262.
4. Інтелектуальна власність: підручник для студентів неюридичних факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. Львів: Галицький друкар, 2015 280с.
5. Москалюк, Л.В. Кузьмич. Право інтелектуальної власності. Практикум: Навч. посібник. Тернопіль, 2017 200 с.
6. Охорона та захист прав інтелектуальної власності: економіко-правові підходи/ М. Є. Бичковська та ін. ; ред.: О. О. Кулініч, Р. Б. Шишка. Київ : Ліра- К, 2019. 275 с.
7. Сисоєв Ю.О. Інтелектуальна власність: навч. посіб. / Ю. О. Сисоєв, Ю. В. Широкий ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". Харків : ХАІ, 2020. 79с.
8. Чепис О.І., Булеца С.Б., Олійник Р.Б., Ревуцька І.Е. Право інтелектуальної власності: навчально-методичний посібник для студентів юридичного факультету. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2019. 50 с.

Додаткова:

1. Борщ В. І., Рудінська О. В. Формування професійної компетентності менеджера закладу охорони здоров'я. Ринкова економіка: сучасна теорія та практика управління. 2019. Том 18. Вип. 2 (42). С. 96-104.
2. Бусел С.В., Дружкова І.С. Медичні інновації та правовий ландшафт в Україні: роль захисту інтелектуальної власності в закладах вищої медичної освіти. Sustainable healthcare development: national and global dimensions : collective monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2024. P.177 – 186.
3. Державна політика у сфері охорони здоров'я : кол. моногр.: у 2 ч. / упоряд. проф. Я.Ф.Радиш. К.: НАДУ, 2013. Ч. 1. 396 с.
4. Дружкова І. С., Колесник О. О. Інтелектуальна власність як стратегічна основа функціонування економіки знань. Південноукраїнський правничий часопис. 2024. № 1. С. 109-117. <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2024/1/19.pdf>
5. Кубах А. І. Право інтелектуальної власності: [навч. посіб.] / А. І. Кубах. Харків : ХНАМГ, 2008. 149 с.
6. Лі А. Інтелектуальна власність викладачів-освітян. Інтелектуальна власність. 2014. № 9. С. 53-62.
7. Луценко Ф. Сучасний погляд на проблему визначення патентоздатних об'єктів в Україні Інтелектуальна власність. 2014. № 4. С. 24-31.
8. Льгова М. Унітарний патент-перспективи, проблеми, введення в дію. Інтелектуальна власність. 2014. № 3. С. 53-57.
9. Макаренко П. Бібліотечно-інформаційний ресурс України у сфері інтелектуальної власності. Вісник Книжкової палати. 2015. № 3. С. 38-40.
10. Малиш А. Як подолати Інтернет – піратство? Інтелектуальна власність. 2015. № 6. С. 41-44.
11. Марічереда, В. Г., Бурячківський, Е. С., Борщ, В. І., Кусик, Н. Л., Анненкова, І. П., Усиченко, К. М., ... & Сікорська, О. О. (2024). Освітні інновації у закладах вищої медичної освіти: збірник науково-педагогічного підвищення кваліфікації.
12. Марічереда В.Г., Орабіна Т.М., Рогачевський О.П., Борщ В.І., Первак М.П., Анненкова І.П., Петровський Ю.Ю. Сценарій-орієнтоване симуляційне навчання як інструмент проблемно-орієнтованого підходу до підвищення якості невідкладної допомоги в Україні. Одеський медичний журнал. 2024. № 1 (186). С. 75-82. (Scopus)
13. Махота В., Хвостенко А. Франчайзинг – комерційна концесія : практичні аспекти організації та істотні умови договору. Інтелектуальна власність. 2016. № 2. С. 37- 45.
14. Махота А., Хвостенко В. Фрайчайзинг як сучасна модель організації бізнесу: правові та облікові аспекти. Інтелектуальна власність. 2016. № 3. С. 32-38.
15. Миронюк С.А., Волошина Г.Ю. Захист авторських прав в інтернеті. Порівняльно-аналітичне право. 2017. № 5. С. 107-109. URL: http://www.pap.in.ua/5_2017/30.pdf
16. Монастирецький М. Безпаперові інформаційні технології – в життя. Інтелектуальна власність. 2014. № 11. С. 16-21.
17. Москаленко Ю. Проблемні питання використання імен в мережі Інтернет. Інтелектуальна власність. 2014. № 8. С. 47-52.
18. Немченко В.В., Хомутенко В.П., Хомутенко А.В. Практичний курс внутрішнього аудиту. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 240 с.
19. Огнев'юк Г. Особливості використання об'єктів інтелектуальної власності в соціальних мережах. Підприємництво, господарство, право. 2016. № 7. С. 21-25.
20. Одинець, О. Правовий аналіз законодавчих ініціатив захисту авторського права в Інтернет. Інтелектуальна власність. 2016. № 2. С. 46-49
21. Основи менеджменту та маркетингу в медицині: навчальний посібник / В.Г. Шутурмінський, Н.Л. Кусик, О.В. Рудінська. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 176 с.
22. Полохало В. І. Біла книга. Інтелектуальна власність в інноваційній економіці України /

- В. І. Полохало. К. : Парламентське видавництво, 2008. 448 с.
23. Право інтелектуальної власності: академ. курс : [підручник для студентів вищ. навч. закладів] / [О. А. Підпригора, О. Б. Бутнєв Сіверський, В. С. Дроб'язко та ін.] ; за ред. О. А. Підпригори, [2-ге вид., переробл. та допов.]. К. : Концерн „Видавничий Дім «ІН Юре», 2004. 672 с.
 24. Рудінська О.В., Ненно І.М., Бушняк Т.І. Сучасні тенденції класифікації послуг та інноваційного розвитку готельних підприємств. Інфраструктура ринку. 2019. № 33. С. 211-217. http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/33_2019_ukr/33.pdf
 25. Черевко Г. В. Інтелектуальна власність : [навч. посіб.] / Г. В. Черевко. К. : Знання, 2008. 412 с.
 26. Чухно А. А. Інституціонально-інформаційна економіка : [підручник] / А. А. Чухно, П. І. Юхименко, П. М. Леоненко . К. : Знання, 2010. 687 с.
 27. Hanel P. Intellectual property rights business management practices: A survey of the literature. Technovation, 2006, 26(8), 895-931.
 28. Kitching J., & Blackburn R. Intellectual property management in the small and medium enterprise (SME). Journal of small business and enterprise development, 1998, 5(4), 327-335.
 29. Shashyn, O., Prus, Y., Portnov, Y., Borshch, V., & Mykhailiv, H. . Fostering innovation through collaborative leadership: developing a novel framework for strategic management. Multidisciplinary Science Journal. 2024. 6, 2024ss0722. <https://doi.org/10.31893/multiscience.2024ss0722> (Scopus)

Нормативно-правові акти

1. Бюджетний кодекс України: Кодекс України від 8.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/2456-17>.
2. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Кодекс України від 07.12.1984 р. редакція 25.10.2024 № 8073-X. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
5. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>
6. Кримінальний кодекс України: Кодекс України від 05.04.2001р. № 2341-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
7. Митний кодекс України : Кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495- VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
8. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
9. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
10. Закон України Про авторське право і суміжні права: закон від 15.04.2023. № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
11. Закон України Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : закон від 15.12.1993 р. № 3687-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>.
12. Закон України Про охорону прав на зазначення походження товарів : закон від 16 червня 1999 р. № 752-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/752-14>.
13. Закон України Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : закон від 15 грудня 1993 р. № 3688-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>.
14. Закон України Про охорону прав на промислові зразки : закон від 15 грудня 1993р. № 3699-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3688-12>.
15. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності” Урядовий кур’єр 1998 № 246-247.

16. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про зайнятість населення” Праця і зарплата 1998.
17. Закон України “Про оподаткування підприємств” Все про бухгалтерський облік 2001. № 52.
18. Закон України “Про інвестиційну діяльність” (Відомості Верховної Ради України), 1991 № 147.
19. Закон України “Про підприємництво” Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 № 14.

13. Електронні інформаційні ресурси

1. Законодавство України. URL : www.nedvigimost.com.ua.
2. Законопроекти України. URL: www.zakon.gov.ua.
3. Ліга Бізнес Інформ. URL: www.liga.net.
4. Нормативні акти України. URL: www.nau.kiev.ua.
5. Податки та бухгалтерський облік. URL: basa.tav.kharkov.ua.
6. Право. Україна. URL: www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html.
7. Сервер Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua.
8. Українське право. URL: www.ukrpravo.com.
9. Сайт УкрНОІВІ. URL: <https://ukrpatent.org/uk/articles/UKRNOIVI>
10. Сайт Укрпатенту URL: <https://ukrpatent.org/uk>
11. Платформа creative-academy URL: <http://creative-academy.com.ua/>
12. Сайт Всесвітньої організації інтелектуальної власності
13. URL: <https://www.wipo.int/portal/en/index.html>.
14. Публічна бібліотека імені Лесі Українки (Київ) Режим доступу: <http://lucl.kiev.ua>
15. Taylor & Francis. Режим доступу: <http://www.informaworld.com>
16. ScienceDirect. Режим доступу: www.sciencedirect.com